

Różnice pomiędzy antykoncepcją a naturalnym planowaniem rodziny

Dr hab. Urszula Dudziak, prof. KUL

Katedra Psychofizjologii

Małżeństwa i Rodziny

Instytut Nauk o Rodzinie i Pracy Socjalnej

Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II

Plan referatu

- Antykoncepcja i jej rodzaje
- Skutki antykoncepcji
- Naturalne planowanie rodziny
- Różnice metod i postaw
- Jedynie słuszny wybór

Antykoncepcja

***Anti* – przeciw, *conceptio* – poczęcie
działanie przeciwko poczęciu**

za pomocą:

- ✓ Środków mechanicznych (barierowych)
- ✓ Chemicznych (plemnikobójczych)
- ✓ Hormonalnych (pigulek, plastrów, zastrzyków)
- ✓ Techniki *coitus interruptus* (stosunku przerywanego)

(U. Dudziak, P. Gratkowski)

Cel antykoncepcji

o Czasowe ubezplodnienie

"uszkodzenie fizjologicznych (prawidłowych) mechanizmów warunkujących płodność"

(Hrabowska M. , Wojtylak Sz., Gulczyński J. 2001)

Tymczasem, płodność nie jest chorobą, by ją eliminować i z nią walczyć.

Antykoncepcja

- Rozrywa jednoczący i prokreacyjny cel aktu małżeńskiego
- Narusza godność osoby
- Umniejsza wzajemny dar
- Jej wybór dowodzi niedojrzałości w wymiarze seksualnym i prokreacyjnym

„kto nie dojrzał do przyjęcia potomstwa nie dojrzał też do życia płciowego” (J. Smith 1994, s. 287)

Wyborowi antykoncepcji

- **Sprzyja:** hedonizm, brak kierowania popędem seksualnym, instrumentalne traktowanie drugiego do zaspokojenia swoich potrzeb (U. Dudziak)
- **Może towarzyszyć:** uzależnienie od doznań seksualnych, które odbiera wolność, hamuje rozwój, zdolność do miłości i poświęcenia, realizowanie wyższych wartości, duchowy wzrost

(D. Kornas-Biela)

Działanie techniki i środków antykoncepcyjnych

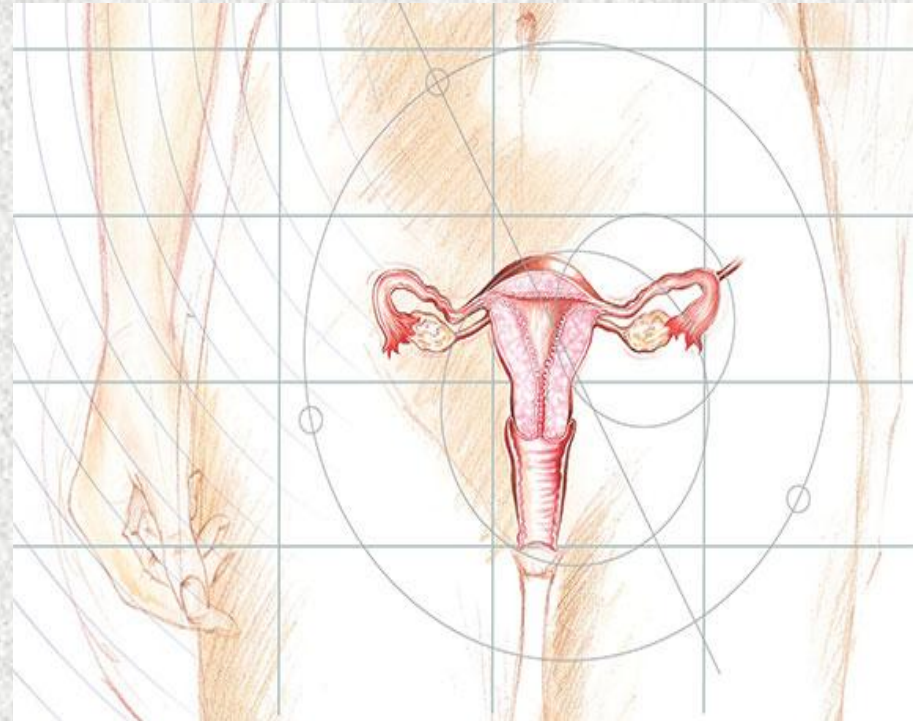
- Ingerencja w płodność kobiety - zablokowanie owulacji
- Zagęszczenie śluzu, bariera dla plemników
- Zaburzenie współżycia
- Działanie plemnikobójcze

**Chcę Ciebie, ale...
nie chcę Twojej płodności**

Antykoncepcyjne i wczesnoporonne działanie środków hormonalnych

- Na jajnik
- Na jajowód
- Na endometrium
- Na gruczoły
szyjki macicy

Działanie pigułki hormonalnej

- blokada jajeczkowania ze względu na brak wzrostu pęcherzyków Graafa
- zwolnienie perystaltyki jajowodów
- zmiany w śluzówce macicy uniemożliwiające zagnieżdżenie
- zmiany w śluzie szyjkowym i wytwarzanie spoistego czopa śluzowego (A. Samoć 1991-1995)

Skutki stosowania antykoncepcji ujawniają się

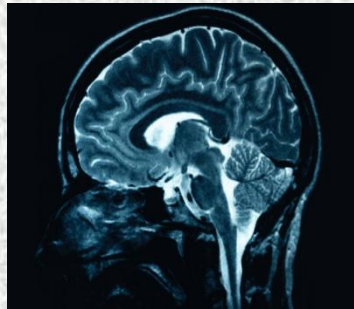
- W sferze somatycznej
- Psychicznej
- Duchowej
- Społecznej
- Ekologicznej

Skutki somatyczne antykoncepcji hormonalnej to:

- Zaburzenia występujące w układzie krwionośnym
  - zakrzepica żył,
  - częstsze niż u niestosujących antykoncepcji zatory mózgowe, krwotoki,
  - nadciśnienie tętnicze, zawał serca, migreny
- Nowotwory szyjki macicy i sutka

(R.G. Edwards, J. Cohen, E. Małolepsza, E. Ślizień-Kuczapska, badania z Royal College, V. Beral, C. Hermon, C. Kay, P. Hannaford, S. Darby, G. Reeves)

Skutki somatyczne antykoncepcji hormonalnej to:

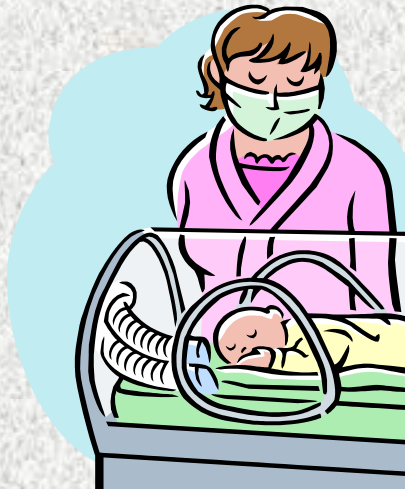
- Zaburzenia czynności wątroby
- Zaburzenia widzenia
- Otyłość, obrzęki
- Łojotok, trądzik
- Nieprawidłowe owłosienie
- Zmęczenie, osłabione libido

(J. Podlewski A. Chwalibogowska-Podlewska, A. Warenik-Szymankiewicz)

Antykoncepcja hormonalna, a przyszła prokreacja

- Wzrost ryzyka poronień i problemów z poczęciem w pierwszych cyklach po odstawieniu pigułki
- Wzrost ryzyka ciąż mnogich

(E. Ślizień-Kuczapska)

Antykoncepcja ≠ Lek

Somatyczne skutki stosowania antykoncepcji **chemicznej**

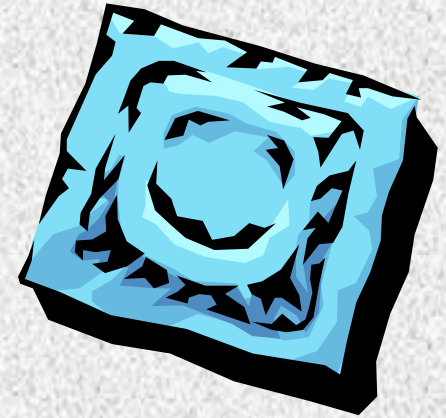
- Odczyny zapalne
- Nadżerki
- Krwawienia
- Odczyny alergiczne
- Biologiczne upośledzenie plemników
- 2x częściej rodzą się dzieci z wadami rozwojowymi
- Zmiany chromosomalne wśród potomstwa

(E. Małolepsza)

Somatyczne skutki antykoncepcji mechanicznej

- Niedokrwienie śluzówki
- Odczyn zapalny
- Odleżyny
- Krwawienia
- Zmniejszenie doznań seksualnych

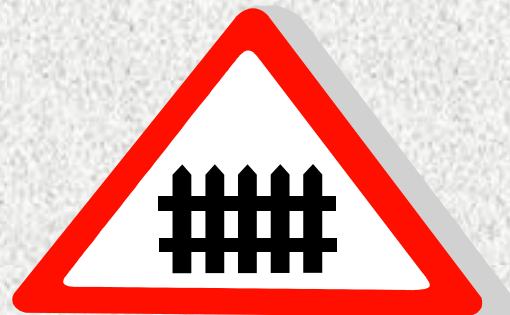
(E. Małolepsza)

Somatyczne skutki antykoncepcji mechanicznej

- Dolegliwości kobiety wynikające z pozbawienia jej dobroczynnego wpływu nasienia
- 4,5 x częstszy rak piersi u osób stosujących prezerwatywę lub stosunek przerywany

(J. Matyjek)

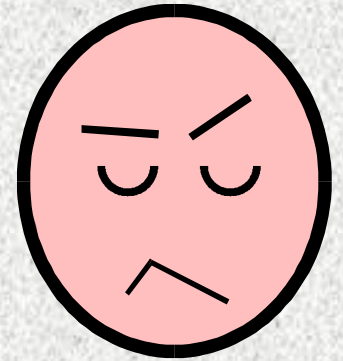
Skutki *coitus interruptus*

Stałe przekrwienie narządów miednicy, poboiewanie brzucha, złe samopoczucie, rozdrażnienie, brak satysfakcji seksualnej, nerwice, zaburzenia ejakulacji, unikanie współżycia, wtórna oziębłość

(E. Małolepsza, s. 67).

Psychologiczne skutki antykoncepcji

- Poczucie niesprawiedliwości i pokrzywdzenia kobiety „jestem używaną, a nie kochaną” (J. Laird, E. Małolepsza, W. Póltawska)
- Męska pigułka? –gotowość stosowania 20%
- pozostali: *przeciwna naturze, przeszkadzająca, szkodliwa*
- Rozdrażnienie, napięcie, apatia, niechęć do współżycia (osłabione libido, wtórna oziębłość płciowa)

Psychologiczne skutki antykoncepcji (E. Małolepsza)

- Współżycie bez ograniczeń

- Przesyt

- Nuda

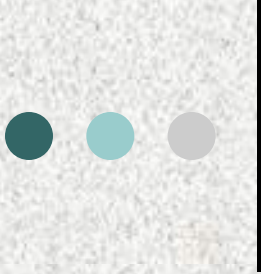
- Ilość, a nie jakość stosunków, obniżenie wartości aktu, przyzwyczajenie, rutyna, „obowiązek”, próby udoskonaleń technicznych, obawa „niedoboru seksualnego”, zdrady, rozwody

Psychologiczne skutki antykoncepcji

(E. Małolepsza, W. Póltawska)

- Brak satysfakcji seksualnej
- Spowszednienie
- Brak troski o jakość współżycia
- Ograniczenie więzi do płaszczyzny ciała i korzystania z usług
- Niechęć do współżycia, bunt, ucieczka, oziębłość seksualna
- Smutek
- Irytacja
- Agresja

Psychologiczne skutki antykoncepcji (W. Póltawska - 99 par małżeńskich)

- **U mężczyzn:** Początkowe narzucanie współżycia
- Następujące po nim poczucie przymuszenia do aktywności seksualnej
- Drażliwość i agresja
- **U kobiet:** Depresja, nerwica hipochondryczno-histeryczna objawiająca się ucieczką w chorobę

Psychospołeczne skutki antykoncepcji

- "kobiety łykają ubezpladniającą pigułkę z takim nastawieniem, jakby walczyły z chorobą" (J. Smith 1994, s. 287)
- płodność przestaje być traktowana jako wartość, a zaczyna się ją traktować jako objaw patologii

Ekologiczne skutki antykoncepcji

- „Wprowadzenie do organizmu substancji szkodliwych przez długi okres i obejmujące znaczną część społeczeństwa” (E. Małolepsza, s. 75)
- "Po raz pierwszy w historii medycyny - na tak wielką skalę wykorzystano preparaty, uznawane za leki, dla celów pozamedycznych"

(R. Ehmann 1995, s. 10)

Duchowe skutki antykoncepcji

Grzech:

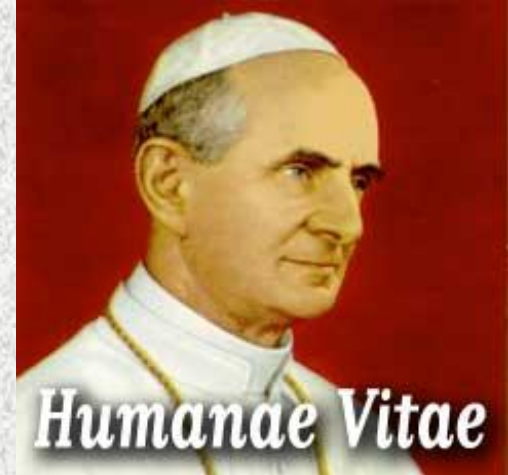
- Pychy – „nie będę Ci służył”
- Przeciwno I przykazaniu - „Nie miej Bogów cudzych przede Mną”
- Przeciwno V przykazaniu – „Nie zabijaj”
- Przeciwno VI przykazaniu – „Nie cudzołóż”
- Przeciwno przykazaniu miłości, która „nie wyrządza zła bliźniemu” (Rz 13, 10)

W stosowaniu antykoncepcji dokonuje się

- „nie tylko czynne odrzucenie otwarcia się na życie, ale również sfałszowanie wewnętrznej prawdy miłości małżeńskiej, powołanej do całkowitego osobowego daru” (FC 32)

Wobec antykoncepcji

odrzucić należy:

- Bezpośrednie pozbawienie płodności czy to stałe czy czasowe, zarówno mężczyzny, jak i kobiety
- Wszelkie działania mające uniemożliwić poczęcie (podejmowane przed, w trakcie lub po zbliżeniu) HV 14

Antykoncepcja

Jest „tak dogłębnie niegodziwą, że nigdy i dla żadnych racji nie może być usprawiedliwiona” Jej przyjęcie sprzeciwiałoby się I przykazaniu Dekalogu i byłoby równoznaczne z nieuznawaniem Boga za Boga.

Jan Paweł II (17 IX 1983).

Naturalne planowanie rodziny

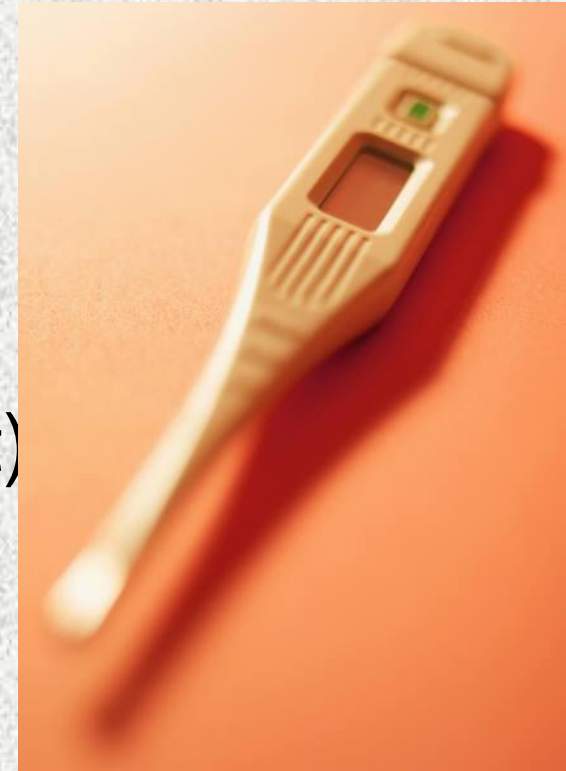
Planowanie dzietności rodziny w oparciu o naturalny, fizjologiczny rytm płodności

Wymaga ono:

- Rozpoznania dni płodnych i niepłodnych w cyklu
- Dostosowania zachowań seksualnych do zamierzeń prokreacyjnych

Rodzaje metod NPR

- Metoda obliczeniowa Ogino-Knausa
- Metody obserwacyjne:
- Termiczna (Hillebrant, Holt)
- Obliczeniowo-termiczna Johna Marshalla
- Metoda Billingsa
- Metody objawowo-termiczne

Metody objawowo-termiczne opracowane w różnych krajach

- W Austrii – Metoda Josefa Rötzera
- W Polsce – Metoda Teresy Kramarek
- W Anglii – Metoda J. Mucharskiego,
- Wielowskażnikowa Podwójnego
Sprawdzenia J. Kelly, A. Flynn
- W Ameryce - Johna i Sheili Kippleyów

Różnice metod i postaw

- Eliminowanie płodności
- Zapobieganie ciąży
- Negatywne skutki somatyczne, psychologiczne i duchowe
- Nieplanowane poczęcie skłania do aborcji – działanie przeciw dziecku
- Rozpoznawanie płodności
- Odpowiedzialne rodzicielstwo
- Szansa > troski o zdrowie, relacje i duchowy rozwój
- Nieoczekiwane poczęcie skłania do lepszego poznania metod

Obraz współmałżonka (A. Sobolewska)

Mężowie stosujący NPR

- Bardziej spokojni o przyszłość,
- mniej ulegający zniechęceniu pod wpływem trudności,
- bardziej stali, łagodniejsi, ufni,
- umiejący odraczać zaspokajanie potrzeb,
- poprzedzający działanie refleksją,
- otwarci na potrzeby innych,
- bardziej empatyczni i altruistyczni,
- bardziej pozytywnie nastawieni, współbrzmiący z otoczeniem

Żony stosujące NPR

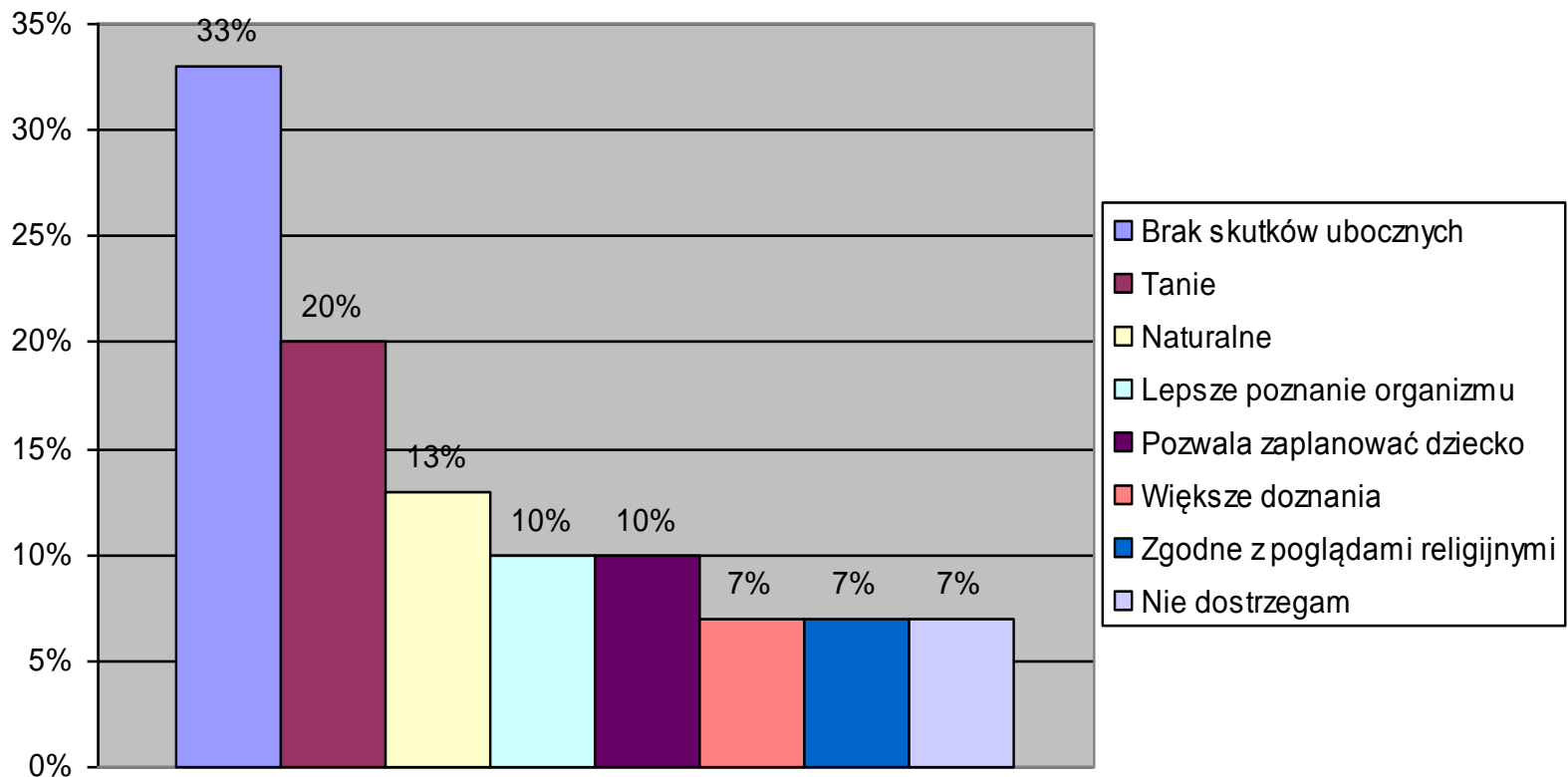
- Bardziej stałe,
- uporządkowane w działaniu,
- mniej rozpraszające się,
- nie stawiające wygody na pierwszym miejscu,
- wymagające wobec siebie i innych

A. Sobolewska

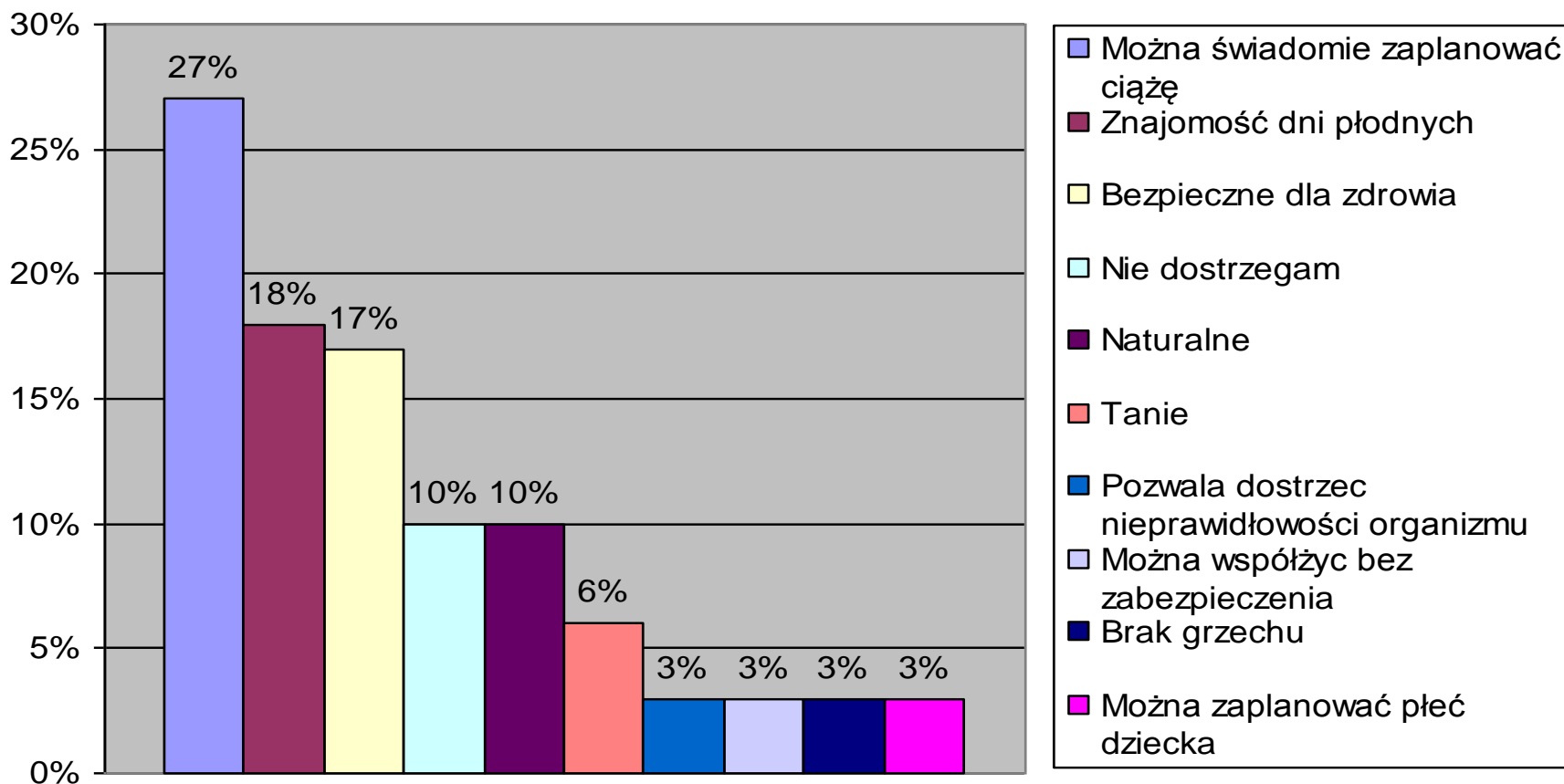
Zalety NPR wymienione przez mężczyzn stosujących antykoncepcję (A. Szymanek)

Jakie są według Pana zalety naturalnego planowania rodziny?

Zalety NPR wymienione przez kobiety stosujące antykoncepcje

Jakie są według Pani zalety naturalnego planowania rodziny?

Przyczyny niestosowania NPR w opinii małżeństw stosujących antykoncepcję

- Lenistwo
- Wygoda
- Egoizm
- Niechęć do powściągliwości seksualnej
- Niechęć do systematycznej obserwacji

Jedynie słuszny wybór - moralnie dopuszczalne NPR

Jeżeli więc istnieją słuszne powody odkładania poczęcia (fiz. psych. zew.)

- wolno małżonkom uwzględniać naturalną cykliczność właściwą funkcjom rozrodczym i podejmować stosunki małżeńskie tylko w okresach niepłodności

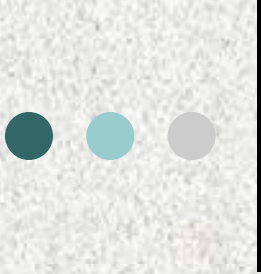
- Taka regulacja poczęć odbywa się bez łamania zasad moralnych (HV 16)

Bibliografia

- Beral V., Hermon C., Kay C., Hannaford P., Darby S., Reeves G. *Mortality associated with oral contraceptive use: 25 year follow up of cohort of 46000 women from Royal College of General Practitioners' oral contraception study*. BMJ. 1999 January 9: 318 (7176), s. 96-100.
- Larid J. *A male pill? Gender discrepancies in contraceptive commitment. Special Feature: Doing it by dissertations W; Fem. and psych; 1994 nr 4 (3), s. 458 - 468.*
- Małolepsza E. *Antykoncepcja i sztuczne poronienia oraz sterylizacja jako sposoby kontroli urodzeń. W: Miłość, prokreacja, odpowiedzialność. Red. W. Fijałkowski. Warszawa „Wiedza Powszechna” 1987.*
- Matyjek J. *Znaczenie nasienia mężczyzny dla organizmu kobiety. W: Rozpoznawanie płodności. Red. M. Troszyński. Warszawa 2009, s. 237-244.*
- Podlewski J. Chwalibogowska-Podlewska A. *Leki współczesnej terapii* Warszawa PZWL; 1988
- Ślizień-Kuczapska E. *Sztuczne środki kontroli urodzeń. Prezentacja multimedialna 2009.*

-
- Kornas-Biela D. *Psychologiczne aspekty naturalnego planowania rodziny. Rozpoznawanie płodności. Podręcznik*. Red M. Troszyński. Warszawa BONAMI 2009, s. 125-143.
  - Warenik-Szymankiewicz A. *Terapia hormonalna w ginekologii*. W: Z. Słomka (red.) *Leki w ginekologii*. Warszawa Springer PWN; 1997, s. 9 - 69.
  - Jan Paweł II. *Powołanie małżonków może wymagać heroizmu*. Przemówienie do uczestników seminarium poświęconego problemom odpowiedzialnego rodzicielstwa. Castel Gandolfo (17 IX 1983). „L'Osservatore Romano” 1983 nr 9 s. 23–24. Tekst oryginalny: „Insegnamenti di Giovanni Paolo II” 1983 t. VI nr 2 s. 561–564.
  - Szymanek A. *Motywacja stosowania środków antykoncepcyjnych przez małżonków*. Lublin KUL pr. lic.promotor U. Dudziak 2011.
  - Sobolewska A. *Naturalne planowanie rodziny a obraz współmałżonka*. Lublin KUL pr. mgr. promotor W. Prężyna KUL 1996.
  - Dudziak U. *Metody planowania rodziny a zdrowie kobiety*. W: *Problemy zdrowia psychicznego kobiet*. Red. J. Meder. Biblioteka Psychiatrii Polskiej. Kraków 2003. Komitet Redakcyjno-Wydawniczy Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego, s. 67 – 75.

Grafika

- Clipart Microsoft
- http://www.cts-online.org.uk/acatalog/info_S357.html
- <http://blog.adw.org/2009/12/the-wisdom-of-humanae-vitae-time-has-proved-where-wisdom-lay/>
- <http://brownpelicanla.com/archives/79217>